

Έκθεση αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης –
Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα
Σύνταξη: ΕΠΤΑ ΕΠΕ - Σύμβουλοι Μελετητές Περιβαλλοντικών Έργων

Πίνακας περιεχομένων

1.	Εισαγωγή.....	4
1.1	Γενικά	4
2.	Επισκεψιμότητα του Εθνικού Πάρκου και ανάλυση των αναγκών	5
3.	Άξονες προτεραιότητας για την προώθηση του αειφόρου τουρισμού	7
3.1	Επισκεψιμότητα και προσβασιμότητα	7
3.2	Αειφόρος διαχείριση απορριμμάτων	13
3.3	Αειφόρος διαχείριση μετακινήσεων	17
3.4	Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS.....	18
3.5	Επικοινωνία	20

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Σήμανση ακουστικής ξενάγησης στο Εθνικό Πάρκο	8
Εικόνα 2: Σχηματική απεικόνιση των διαδρομών στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα	9
Εικόνα 3: Σχηματική απεικόνιση σταθερότητας εδάφους	10
Εικόνα 4: Κάδος Ανακύκλωσης Ε.Ε.Α.Α.	15
Εικόνα 5: Αξονική μετακίνηση Ι.Χ. στο Εθνικό Πάρκο.....	17
Εικόνα 6: Ηλεκτρονικό μοντέλο για το EMAS	19
Εικόνα 7: Διαδραστικός χάρτης από την ιστοσελίδα του προγράμματος	20
Εικόνες 8, 9, 10: Τοπία από τον υγρότοπο, την παραλία και το δάσος στο Εθνικό Πάρκο, διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του προγράμματος	21

Κατάλογος διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Για ποιο σημείο του Εθνικού Πάρκου επισκεφτήκατε σήμερα το Σχινιά».....	5
Διάγραμμα 2: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Γνωρίζετε ότι στον υγρότοπο υπάρχουν παρατηρητήρια από όπου έχετε πανοραμική θέα του Εθνικού Πάρκου και μπορείτε να παρατηρήσετε πουλιά;»	11
Διάγραμμα 3: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Γνωρίζετε ότι στο βιότοπο υπάρχουν μονοπάτια κατάλληλα για περπάτημα και ποδηλασία από τα οποία ο επισκέπτης έχει πρόσβαση στα παρατηρητήρια;»	11
Διάγραμμα 4: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση « Συμφωνείτε με την απαγόρευση της στάθμευσης των Ι.Χ. μέσα στο δάσος;»	12
Διάγραμμα 5: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Θα χρησιμοποιούσατε ένα σύστημα ακουστικής ξενάγησης κατά τη διάρκεια της επίσκεψής σας στο Εθνικό Πάρκο;»	12
Διάγραμμα 6: Απάντηση των επισκεπτών στην ερώτηση «Πως κρίνετε την εικόνα που παρουσιάζει το Εθνικό Πάρκο όσον αφορά στη διαχείριση των απορριμμάτων;»	13
Διάγραμμα 7: Σχηματική απεικόνιση λειτουργίας Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών	14
Διάγραμμα 8: Απάντηση των επισκεπτών στην ερώτηση: «Συμφωνείτε με την εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης μέσα στο Εθνικό Πάρκο;»	16

1. Εισαγωγή

1.1 Γενικά

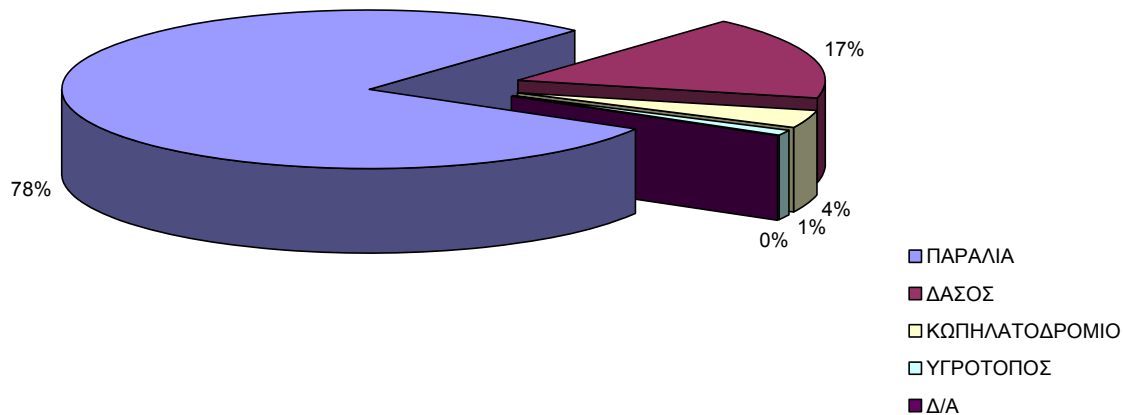
Ο Σχινιάς βρίσκεται στην περιοχή Μαραθώνα, νότια του Κάτω Σουλίου. Πρόκειται για ένα τόπο ιδιαίτερα γνωστό, που αποτελεί δημοφιλή προορισμό ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Τον Ιούλιο του 2000 η περιοχή του Σχινιά Μαραθώνα χαρακτηρίστηκε Εθνικό Πάρκο και εντάχθηκε στο εθνικό δίκτυο NATURA 2000 ενώ είχε προηγηθεί η ένταξή του στα συστήματα CORINE και Τοπίων Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους.

Το Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα είναι ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας καθώς αποτελεί το σημαντικότερο παράκτιο οικοσύστημα της Αττικής, παρουσιάζοντας εξαιρετικό ενδιαφέρον ως τοπίο ενώ παράλληλα βασίζεται σε μια ευαίσθητη υδατική ισορροπία. Έχει ιδιαίτερη αξία κυρίως επειδή περιλαμβάνει σε μικρή σχετικά έκταση (13.000 στρέμματα) μεγάλη ποικιλία οικολογικών ενδιαιτημάτων, βιολογικών ειδών και τύπων τοπίου. Από τη μεγάλη ποικιλία διαφορετικών τοπίων που συναντώνται στο Εθνικό Πάρκο, τα κυριότερα είναι το δάσος πεύκου και κουκουναριάς, η παραλία του Σχινιά, ο υγρότοπος, η Χερσόνησος της Κυνοσουράς και ο λόφος της Δρακονέρας. Το σύνθετο φυσικό περιβάλλον του Σχινιά και ιδιαίτερα ο υγρότοπος αποτελούν σημαντικό σταθμό στη μεταναστευτική πορεία των αποδημητικών πουλιών.

Παράλληλα, το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα αποτελεί πόλο έλξης εκατοντάδων χιλιάδων επισκεπτών σε ετήσια βάση. Το πρόγραμμα GreenMarathon είχε ως στόχο την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού στο Εθνικό Πάρκο και τη μείωση των επιπτώσεων για το περιβάλλον της περιοχής από την τουριστική δραστηριότητα. Μέσω την υλοποίηση του προγράμματος έγινε ένα βήμα προς τον στόχο να εξελιχθεί το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα σε πρότυπο, με έμφαση σε αειφόρες πρακτικές διαχείρισης, την εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, την παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου αλλά και εκπαίδευσης για περιβαλλοντικά θέματα στους επισκέπτες του και την προσπελασιμότητά του από άτομα με αναπηρίες.

2. Επισκεψιμότητα του Εθνικού Πάρκου και ανάλυση των αναγκών

Με βάση έρευνα που έγινε με ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν στους επισκέπτες του Πάρκου τον Απρίλιο του 2006, οι περισσότεροι από αυτούς (ποσοστό 78%) επισκέπτονται την περιοχή για την παραλία του Σχινιά. Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό (17%) έλκονται στο Πάρκο από το φημισμένο δάσος κουκουναριάς και πεύκου. Τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 1: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Για ποιο σημείο του Εθνικού Πάρκου επισκεφθήκατε σήμερα το Σχινιά»

Το γεγονός αυτό της συντριπτικής προτίμησης των επισκεπτών της παραλιακής ζώνης του Εθνικού Πάρκου (παραλία Σχινιά και παραλιακό δάσος) έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις για την περιοχή, όπως αυτές αναγνωρίστηκαν και αξιολογήθηκαν στην περιβαλλοντική επισκόπηση που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS στο Εθνικό Πάρκο. Μερικές από αυτές είναι η επιβάρυνση και καταπόνηση των παράλιων οικοσυστημάτων, η απόρριψη μεγάλης ποσότητας απορριμμάτων κατά τις ημέρες αιχμής η διαχείριση της οποίας δεν μπορεί να γίνει αποτελεσματικά με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας ακαλαίσθητης εικόνας στο Εθνικό Πάρκο, κα.

Σύμφωνα με τις αρχές του αειφόρου τουρισμού, πάνω στις οποίες βασίστηκε το έργο GreenMarathon, η διαχείριση των επισκεπτών του Εθνικού Πάρκου πρέπει να αποσκοπεί στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περιοχή αλλά και στην παροχή ενημέρωσης στους επισκέπτες, προκειμένου οι περιβαλλοντικά επιβλαβείς συνήθειες και πρακτικές των επισκεπτών του Εθνικού Πάρκου να μετριαστούν προς όφελος του περιβάλλοντος της περιοχής.

Προκειμένου να προωθηθεί ο αειφόρος τουρισμός στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα, οι εταίροι του προγράμματος εκπόνησαν ένα σχέδιο που βασίζεται στους παρακάτω 5 άξονες προτεραιότητας:

1. Επισκεψιμότητα και προσβασιμότητα
2. Αειφόρος διαχείριση απορριμμάτων
3. Αειφόρος διαχείριση μετακινήσεων
4. Εφαρμογή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS στο Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου
5. Επικοινωνία

Στα επόμενα κεφάλαια γίνεται αναλυτική παρουσίαση των πρακτικών που εφαρμόστηκαν στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα για την προώθηση του αειφόρου τουρισμού στην περιοχή.

3. Άξονες προτεραιότητας για την προώθηση του αειφόρου τουρισμού

3.1 . Επισκεψιμότητα και προσβασιμότητα

Ένα από τα βασικότερα θέματα που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι εταίροι του GreenMarathon κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος ήταν η προβολή στο κοινό του Εθνικού Πάρκου ως συνόλου, με ιδιαίτερη έμφαση στις ζώνες χαμηλής επισκεψιμότητας όπως ο υγρότοπος. Με τον τρόπο αυτό, οι εταίροι στόχεψαν στο να καταστεί το Εθνικό Πάρκο ένας πόλος έλξης για επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, και η επιλογή των τουριστών να μην περιορίζεται στην παραλία και το δάσος.

Σε αυτό το πλαίσιο, σχεδιάστηκαν και σηματοδοτήθηκαν 7 διαδρομές, καλύπτοντας το σύνολο της επιφάνειας του Εθνικού Πάρκου και όλες τις ζώνες ενδιαφέροντος. Ειδικές διαδρομές σχεδιάστηκαν για άτομα με αναπηρία οι οποίες και σημάνθηκαν κατάλληλα, ενώ για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις προτεινόμενες διαδρομές προβλέφθηκε χώρος στάθμευσης των οχημάτων τους σε κοντινή απόσταση. Οι διαδρομές σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν όλες τις ζώνες του Εθνικού Πάρκου, να είναι προσπελάσιμες με τα πόδια ή με ποδήλατο και να είναι κλιμακούμενης δυσκολίας, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να επιλέξουν τη διαδρομή που θα ακολουθήσουν ανάλογα με το χρόνο που διαθέτουν και την περιοχή του Εθνικού Πάρκου που τους ενδιαφέρει. Οι διαδρομές σηματοδοτήθηκαν με διαφορετικά χρώματα ώστε να διευκολύνεται η περιήγηση των επισκεπτών.

Παράλληλα, για μία από τις διαδρομές που σχεδιάστηκαν, δημιουργήθηκε ένα σύστημα ακουστικής ξενάγησης των επισκεπτών, το οποίο παρέχει πληροφορίες για την χλωρίδα και πανίδα του Πάρκου αλλά και για την ιστορία της περιοχής. Η ακουστική ξενάγηση διαρκεί περίπου 1 με 1,5 ώρα, ανάλογα με το βήμα του επισκέπτη και τη συχνότητα των στάσεων. Στο πλαίσιο της προώθησης της προσπελασιμότητας προστατευόμενων περιοχών από άτομα με αναπηρία, το σύστημα ξενάγησης σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από άτομα με μειωμένη όραση. Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται η ειδική σήμανση που έχει τοποθετηθεί για την ακουστική ξενάγηση στο Εθνικό Πάρκο.

Εικόνα 1: Σήμανση ακουστικής ξενάγησης στο Εθνικό Πάρκο

Επιπλέον, για όλο το δάσος έγινε χαρτογράφηση και καταγραφή της σταθερότητας του εδάφους, με αποτύπωση των περιοχών όπου είναι δυνατή η διέλευση ποδηλάτων και αναπηρικών καθισμάτων για κάθε εποχή του χρόνου.

Παρακάτω, παρουσιάζονται οι διαδρομές που προτείνονται στους επισκέπτες του Εθνικού Πάρκου καθώς και μερικές πληροφορίες για την καθεμία. Με το τρίγωνο σχήμα απεικονίζονται τα παρατηρητήρια. Επίσης, απεικονίζεται με διαφορετικά χρώματα η σταθερότητα του εδάφους μέσα στο δάσος, η οποία αντικατοπτρίζει τη δυνατότητα διέλευσης ποδηλάτων και αναπηρικών καθισμάτων.

Εικόνα 2: Σχηματική απεικόνιση των διαδρομών στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα

α/α διαδρομής	Χρώμα	Μήκος	Σχόλιο
1	κόκκινη	3.400m	
2	πορτοκαλί	3.300m	
3	μπλε	6.200m	
4	πράσινη	9.800m	
5	κίτρινη	3.000m	Ακουστική ξενάγηση
6	Άσπρη - γραμμική	1.220m	ΑΜΕΑ
7	Άσπρη - κυκλική	1.900m	ΑΜΕΑ

Πίνακας 1: Διαδρομές στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα

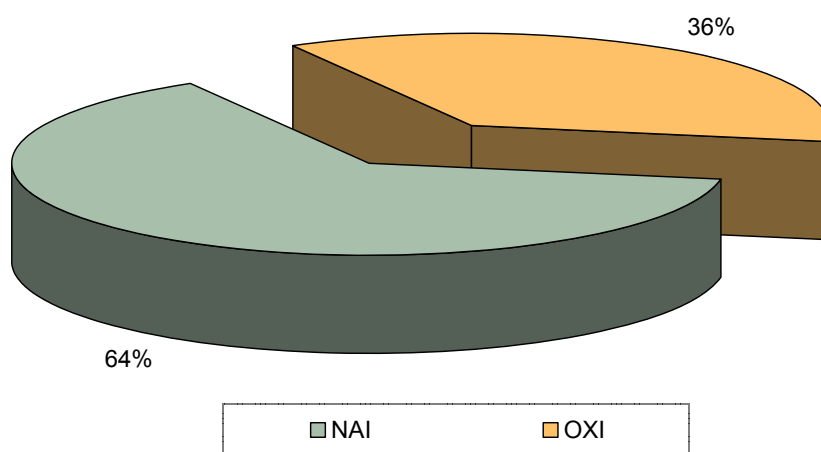

Εικόνα 3: Σχηματική απεικόνιση σταθερότητας εδάφους

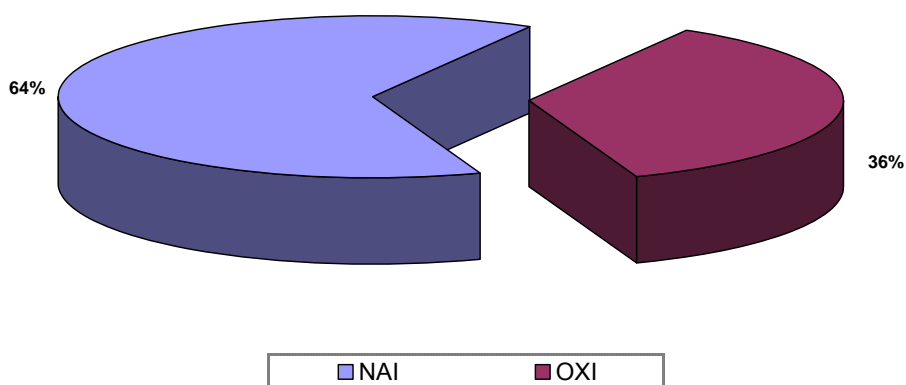
Χρώμα	Κατάσταση τερέν
Πράσινο	Ευσταθές
Πορτοκαλί	Μέτρια ευστάθεια
Κόκκινο	Ασταθές

Πίνακας 2: Χαρακτηρισμός τερέν ως προς την ευστάθεια

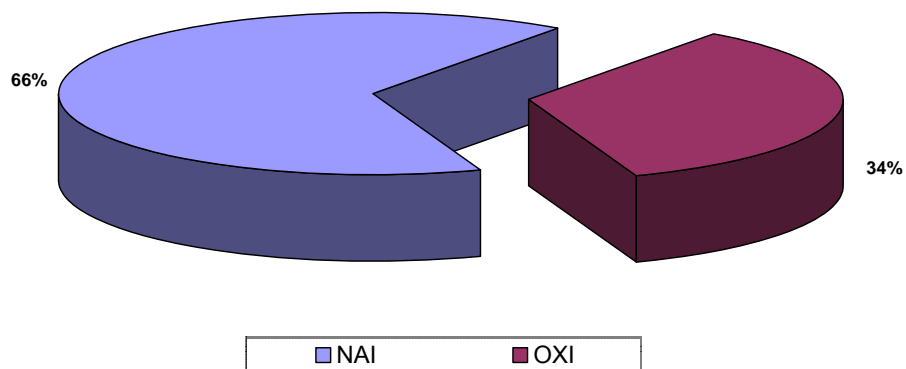
Η απήχηση που έχουν στους επισκέπτες του Εθνικού Πάρκου οι δράσεις που υλοποιήθηκαν στον τομέα της επισκεψιμότητας και προσβασιμότητας αναδείχθηκε από τις απαντήσεις των επισκεπτών στα ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν τον Αύγουστο του 2006. Όπως φαίνεται παρακάτω, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι ενήμερο για την ύπαρξη διαδρομών και παρατηρητηρίων στο υγρότοπο του Εθνικού Πάρκου, είναι σύμφωνο με την απαγόρευση της στάθμευσης των Ι.Χ. οχημάτων στο χώρο του δάσους ενώ προτίθεται να χρησιμοποιήσει το σύστημα ακουστικής ξενάγησης που έχει αναπτυχθεί.

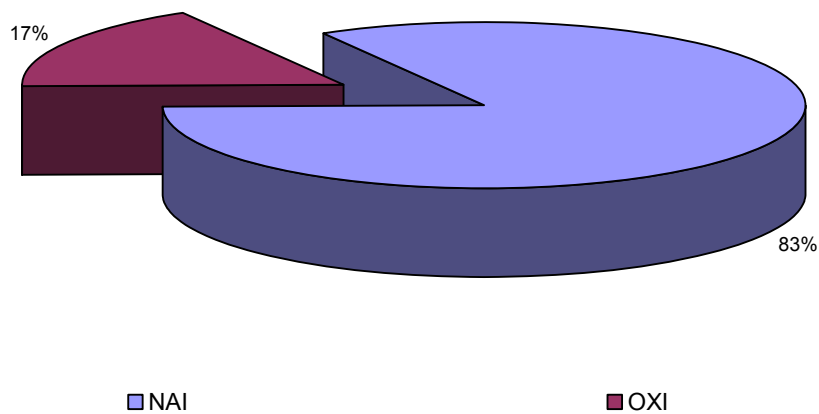
Διάγραμμα 2: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Γνωρίζετε ότι στον υγρότοπο υπάρχουν παρατηρητήρια από όπου έχετε πανοραμική θέα του Εθνικού Πάρκου και μπορείτε να παρατηρήσετε πουλιά;»

Διάγραμμα 3: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Γνωρίζετε ότι στο βιότοπο υπάρχουν μονοπάτια κατάλληλα για περπάτημα και ποδηλασία από τα οποία ο επισκέπτης έχει πρόσβαση στα παρατηρητήρια;»

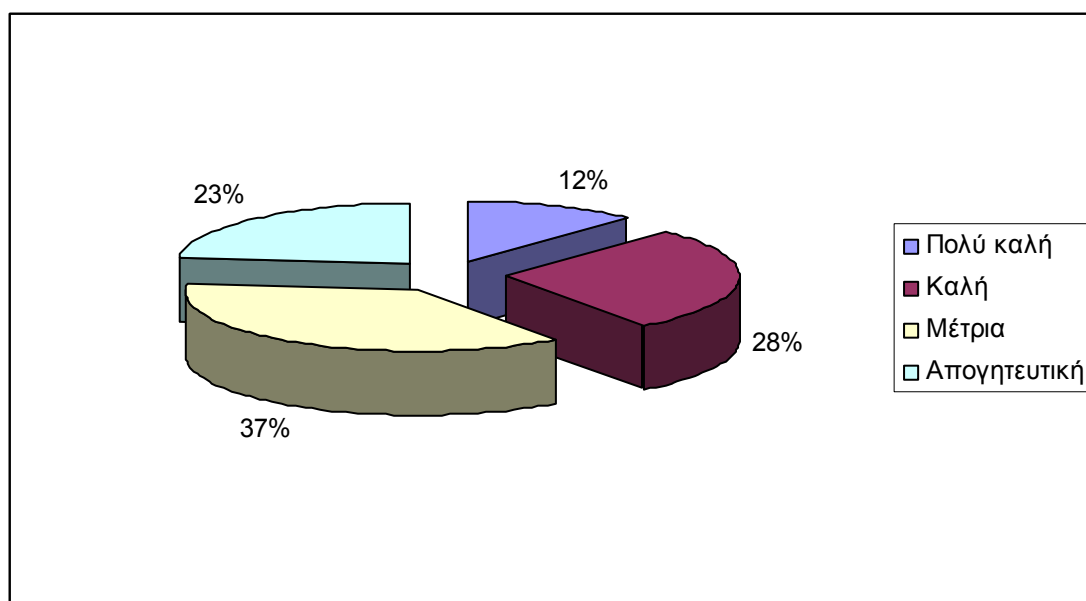
Διάγραμμα 4: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση « Συμφωνείτε με την απαγόρευση της στάθμευσης των Ι.Χ. μέσα στο δάσος;»

Διάγραμμα 5: Απαντήσεις των επισκεπτών στην ερώτηση «Θα χρησιμοποιούσατε ένα σύστημα ακουστικής ξενάγησης κατά τη διάρκεια της επίσκεψής σας στο Εθνικό Πάρκο;»

3.2 Αειφόρος διαχείριση απορριμμάτων

Μια παράμετρος με ιδιαίτερο βάρος και σημαντικότητα είναι η διαχείριση των απορριμμάτων, καθώς η εικόνα που έδινε το Εθνικό Πάρκο πριν την εγκατάσταση και λειτουργία του συστήματος ανακύκλωσης ήταν αποθαρρυντική, όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα:

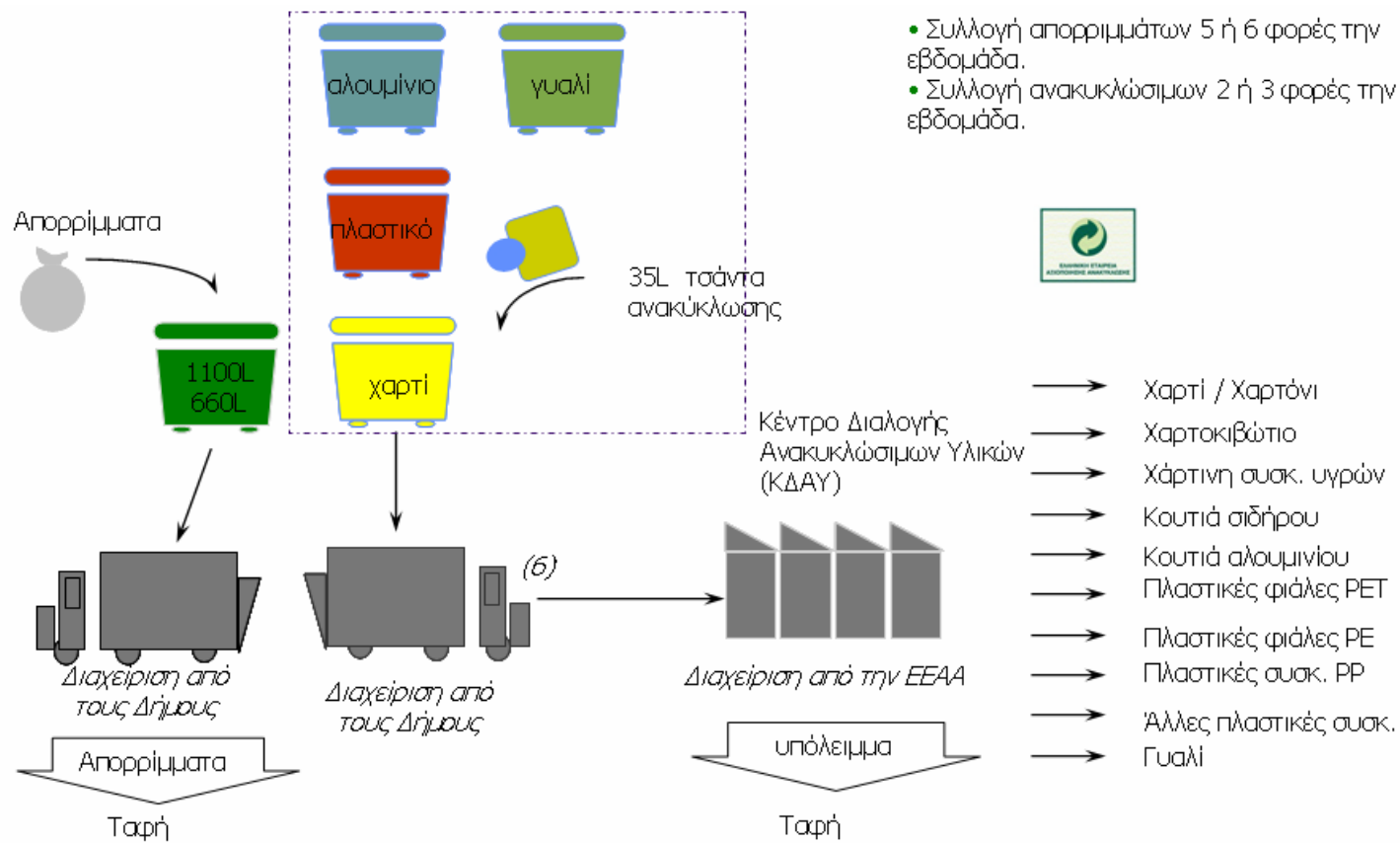

Διάγραμμα 6: Απάντηση των επισκεπτών στην ερώτηση «Πως κρίνετε την εικόνα που παρουσιάζει το Εθνικό Πάρκο όσον αφορά στη διαχείριση των απορριμμάτων;»

Προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος διαχείριση των απορριμμάτων στο Εθνικό Πάρκο, σχεδιάστηκε και εγκαταστάθηκε ένα ολοκληρωμένο σύστημα ανακύκλωσης συσκευασιών, προκειμένου να περιορισθεί ο όγκος των απορριμμάτων από τους επισκέπτες του Εθνικού Πάρκου που καταλήγει σε ΧΥΤΑ και να υποστηριχθεί η ανακύκλωση. Παράλληλα, επιλέχθηκαν ορισμένες πρακτικές που αποσκοπούν στην ενημέρωση και εκπαίδευση των επισκεπτών σχετικά με την ανακύκλωση, προκειμένου να κινητοποιηθούν και να υποστηρίξουν την αειφόρο διαχείριση των απορριμμάτων στο Εθνικό Πάρκο. Η εμπλοκή και συμμετοχή των επισκεπτών είναι καθοριστικής σημασίας καθώς ο αριθμός τους είναι μεγάλος και ο διαχωρισμός των απορριμμάτων γίνεται στην πηγή.

Παρακάτω περιγράφεται εν συντομία η λειτουργία του ολοκληρωμένου συστήματος ανακύκλωσης συσκευασιών που έχει εγκατασταθεί στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα, σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (Ε.Ε.Α.Α).

- Συλλογή απορριμμάτων 5 ή 6 φορές την εβδομάδα.
- Συλλογή ανακυκλώσιμων 2 ή 3 φορές την εβδομάδα.

Διάγραμμα 7: Σχηματική απεικόνιση λειτουργίας Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών

Παράλληλα, επειδή το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα αποσκοπεί να γίνει πρότυπο σε λειτουργία με βάση τις αρχές της αειφορίας, ένας από τους στόχους που έχουν τεθεί είναι η ευαισθητοποίηση των επισκεπτών σε θέματα περιβάλλοντος. Έτσι, έχει προταθεί η παραγωγή και διανομή στους επισκέπτες ενός ειδικού μικρού πλαστικού διχτυού μιας χρήσης, προκειμένου οι επισκέπτες να τοποθετούν σε αυτό όλες τις ανακυκλώσιμες συσκευασίες και τα υλικά που θέλουν να απορρίψουν. Το δίχτυ αυτό θα είναι ελαφρύ, καλαίσθητο και μπλε χρώματος, σε αντιστοιχία με την ειδική τσάντα προσωρινής αποθήκευσης που μοιράζει η Ε.Ε.Α.Α. στα νοικοκυριά. Η διανομή του διχτυού προτείνεται να γίνεται στο φυλάκιο εισόδου που βρίσκεται στην είσοδο του Εθνικού Πάρκου και στα παραλιακά περίπτερα εξυπηρέτησης λουομένων. Ο επισκέπτης θα καλείται να συλλέξει όλες τις ανακυκλώσιμες συσκευασίες και υλικά στο δίχτυ και στη συνέχεια να τις πετάξει στον πλησιέστερο μπλε κάδο Ανακύκλωσης.

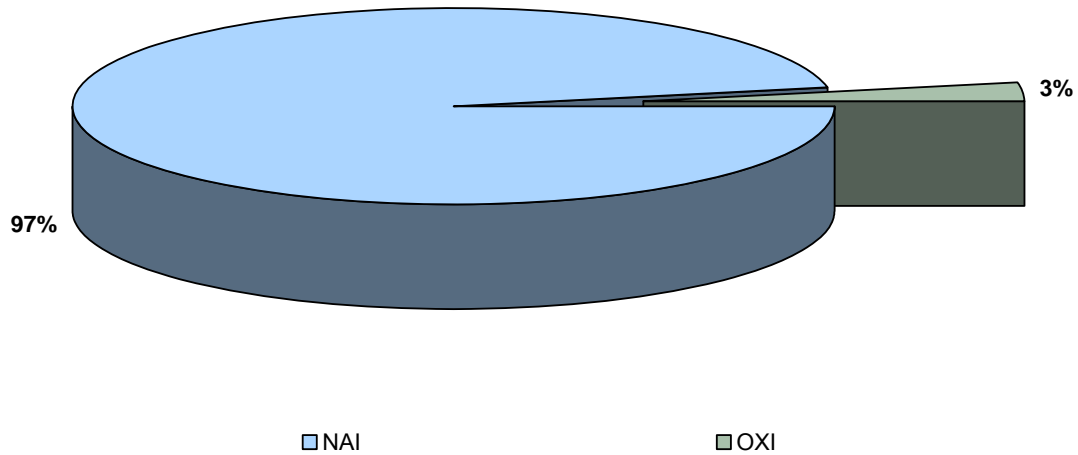

Εικόνα 4: Κάδος Ανακύκλωσης Ε.Ε.Α.Α.

Ο Φορέας διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου θα επιδιώκει την εγκατάσταση συμπληρωματικών κάδων που θα φέρουν καπάκι με κλειδαριά και οπές κατάλληλες για συσκευασίες. Συγκεκριμένα, το καπάκι θα διαθέτει μεγάλη κεντρική σχισμή προκειμένου να μπορούν εύκολα να απορριφθούν οι ογκώδεις συσκευασίες καθώς και 2 μικρότερες οπές εκατέρωθεν οι οποίες θα έχουν κατάλληλες διαστάσεις προκειμένου να δέχονται την πλειοψηφία των συνηθών συσκευασιών (μπουκάλια αναψυκτικών, χυμών, απορρυπαντικών, κονσέρβες κλπ). Σκοπός είναι να αποτρέπονται οι επισκέπτες και κάτοικοι να πετούν κοινές σακούλες σκουπιδιών και να γίνεται «εκπαίδευση» στη χρήση κάδου με οπές όπως γίνεται σε άλλα Ευρωπαϊκά Πάρκα, όπου χρησιμοποιούνται διαφορετικοί κάδοι για κάθε υλικό και κάθε κάδος φέρει διαφορετικού είδους υποδοχή ανάλογα με τις συσκευασίες που θα δεχθεί.

Στο παρακάτω διάγραμμα αποτυπώνεται η προθυμία των επισκεπτών του Εθνικού Πάρκου να υποστηρίξουν ένα σύστημα ανακύκλωσης (Αύγουστος 2006):

Διάγραμμα 8: Απάντηση των επισκεπτών στην ερώτηση: «Συμφωνείτε με την εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης μέσα στο Εθνικό Πάρκο;»

Για τα υπόλοιπα απορρίμματα που παράγονται στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα, υπάρχει εγκατεστημένο δίκτυο κάδων αστικών απορριμμάτων για την προσωρινή αποθήκευση των απορριμμάτων πριν αυτά συλλεχθούν. Συνολικά το δίκτυο αποτελείται από 19 κάδους χωρητικότητας 1100lt. Η συλλογή των απορριμμάτων γίνεται σε καθημερινή βάση για το διάστημα Απρίλιο μέχρι Οκτώβριο, ενώ τους υπόλοιπους μήνες οι κάδοι αδειάζονται τρεις φορές την εβδομάδα. Η συλλογή πραγματοποιείται από το Δήμο Μαραθώνα ο οποίος για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί απορριμματοφόρο όχημα το οποίο επανδρώνεται με πλήρωμα 2 ατόμων. Τα απορριμματοφόρα μεταφέρουν τα απορρίμματα σε χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, όπου αποτίθενται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Άλλου είδους απορρίμματα, όπως μπάζα από εργασίες, διαχειρίζονται με ειδικό τρόπο και αποτίθενται σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους όπου επιτρέπεται η απόρριψή τους.

3.3 Αειφόρος διαχείριση μετακινήσεων

Μία κρίσιμη παράμετρος για την προώθηση του αειφόρου τουρισμού στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα είναι οι μετακινήσεις. Γι αυτό και στον τομέα αυτό δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση και μελετήθηκαν διεξοδικά λύσεις που εφαρμόζονται με επιτυχία σε άλλα Ευρωπαϊκά Πάρκα. Στη διαδικασία αυτή, καθοριστική σημασία είχε η επίσκεψη των εταίρων του προγράμματος σε πάρκα στη Μαδρίτη, όπου διαπιστώθηκε πόσο καλά μπορεί να συνδυαστεί σε μια προστατευόμενη περιοχή η προστασία του περιβάλλοντος και οι ήπιες μετακινήσεις των επισκεπτών.

Σε αντίστοιχα πάρκα ίδιου και μεγαλύτερου μεγέθους από το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα οι μετακινήσεις γίνονται με τα πόδια, με ποδήλατο, με τελεφερίκ, ενώ συχνά επιτρέπεται η περιορισμένη αξονική μετακίνηση στο πάρκο με αυτοκίνητα Ι.Χ. τα οποία σταθμεύουν σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους στάθμευσης.

Η πρόταση για αειφόρες μετακινήσεις στο Εθνικό Πάρκο είναι παρόμοια, και προκρίνει τη μετακίνηση των επισκεπτών με τα πόδια ή με ποδήλατο. Η λύση αυτή ενισχύεται από το δίκτυο των διαδρομών που σχεδιάστηκε και σημάνθηκε, το οποίο καλύπτει ολόκληρο το Εθνικό Πάρκο. Παράλληλα, το σχέδιο επιτρέπει την αξονική μετακίνηση των Ι.Χ. οχημάτων με μειωμένη ταχύτητα παράλληλα και κάθετα με το δάσος, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα:

Εικόνα 5: Αξονική μετακίνηση Ι.Χ. στο Εθνικό Πάρκο

3.4 Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS

Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός “Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης & Οικολογικού Ελέγχου” (Eco-Management and Audit Scheme - EMAS) είναι ένα εργαλείο περιβαλλοντικής διαχείρισης, με στόχο τη βελτίωση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και δημοσιοποίηση της περιβαλλοντικής επίδοσης του οργανισμού που το εφαρμόζει.

Βασίζεται στις ίδιες αρχές με το διεθνές Πρότυπο για το Περιβάλλον (ISO 14001) και επιπλέον απαιτεί την έκδοση περιβαλλοντικής δήλωσης για την παροχή περιβαλλοντικής πληροφορίας, σχετικά με τον οργανισμό, στο ευρύτερο κοινό. Ο οργανισμός που το εφαρμόζει μπορεί να πιστοποιηθεί από διαπιστευμένο επιθεωρητή και να αποκομίσει το λογότυπο του EMAS, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις δραστηριότητές του (διαφημιστικά φυλλάδια, επίσημες αναφορές, κτλ.)

Για να εφαρμοστεί το EMAS σε έναν οργανισμό απαιτείται η ανάπτυξη μιας σειράς από δράσεις, όπως η περιβαλλοντική ανάλυση, η διαμόρφωση του συστήματος και η έκδοση της περιβαλλοντικής δήλωσης. Η πιστοποίηση, που αποτελεί και το τελευταίο στάδιο εφαρμογής του Κανονισμού είναι προαιρετική και μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε περίπτωση που ο οργανισμός έχει εφαρμόσει όλες τις προηγούμενες διαδικασίες με επιτυχία.

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του Εθνικού Πάρκου και έχει τους ακόλουθους στόχους:

- Να προστατέψει το υγρότοπο, το τοπίο και γενικά το περιβάλλον στην περιοχή του Σχινιά
- Να προάγει την έρευνα σε περιβαλλοντικά θέματα
- Να προωθήσει τον οικολογικό τουρισμό στην περιοχή
- Να αναπτύξει αθλητικές δραστηριότητες καθώς και δραστηριότητες για περιβαλλοντική εκπαίδευση

Η προσπάθεια εφαρμογής του EMAS από το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα δηλώνει την αποφασιστικότητα του Φορέα Διαχείρισης να εκπληρώσει τους παραπάνω στόχους και ταυτόχρονα να προωθήσει τον αειφόρο τουρισμό στην περιοχή και να μειώσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που απορρέουν τόσο από τη λειτουργία του όσο και από την υψηλή επισκεψιμότητα του Εθνικού Πάρκου.

Επιπλέον, προκειμένου ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου να βελτιώσει την περιβαλλοντική του επίδοση και να παρέχει ποιοτικές υπηρεσίες στους επισκέπτες του προωθώντας την εφαρμογή αειφόρων πρακτικών τουρισμού, αναπτύχθηκε ένα ηλεκτρονικό μοντέλο για την εφαρμογή του EMAS. Στην παρακάτω εικόνα παρουσιάζεται η αρχική σελίδα του ηλεκτρονικού μοντέλου.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ - EMAS					
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	Έντυπο	Ονομασία Εντύπου	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	Έντυπο	Ονομασία Εντύπου
Περιβαλλοντική Επισκόπηση (ΔΠΔ 1)			Διαχείριση νερού και λυμάτων (ΛΔ 1)	ΕΛΔ-1-1	Έντυπο καταγραφής ποιότητας θαλασσινού νερού
Επισκόπηση Νομοθεσίας (ΔΠΔ 2)				ΕΛΔ-1-2	Έλεγχος για ανεξέλεγκτες απορρίψεις αποβλήτων στη θάλασσα
Εκπαίδευση Προσωπικού (ΔΠΔ 3)	ΕΝΠΔ-3-1	Πρόγραμμα Εκπαίδευσης		ΕΛΔ-1-3	Καταγραφή ανεξέλεγκτων απορρίψεων αποβλήτων που βλάπτουν τα νερά
	ΕΝΠΔ-3-2	Λίστα Συμμετεχόντων	Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων (ΛΔ 2)	ΕΛΔ-2-1	Ποσότητες στερεών αποβλήτων
	ΕΝΠΔ-3-3	Καρτέλα Εκπαίδευσης Εργαζόμενου		ΕΛΔ-2-2	Καταγραφή ανεξέλεγκτων απορρίψεων στερεών αποβλήτων
Εσωτερική και Εξωτερική Επικοινωνία (ΔΠΔ 4)	ΕΝΠΔ-4-1	Καταγραφή Απαιτήσεων Ενδιαφερόμενων	Ανακύκλωση (ΛΔ 3)	ΕΛΔ-3-1	Ποσότητες ανακυκλωμένων υλικών
	ΕΝΠΔ-4-2	Φόρμα Επικοινωνίας – Παραπόνων	Μία Μολυσή Μεταφοράς και Προσβασιμότητα (ΛΔ 4)	ΕΛΔ-4-1	Επισκέπτες με ΜΜΜ
Διαχείριση Εγγράφων και Αρχείων (ΔΠΔ 5)	ΕΝΠΔ-5-1	Κατάλογος Εγγράφων Εν Ισχύ		ΕΛΔ-4-2	Επισκέπτες με όχημα ΙΧ
	ΕΝΠΔ-5-2	Κατάλογος Έκδοσης / Αντικατάστασης Εγγράφων		ΕΛΔ-4-3	Ποδήλατα που ενοικιάζονται
	ΕΝΠΔ-5-3	Λίστα Διανομής Εγγράφων	Είδη χλωρίδας και πανίδας (ΛΔ 5)	ΕΛΔ-5-1	Παρακολούθηση προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας
Προμήθειες (ΔΠΔ 6)	ΕΝΠΔ-6-1	Κατάλογος εγκεκριμένων προμηθευτών και ειδών προμηθειών	Συμμόρφωση των Αναδόχων με τους Όρους των Συμβάσεων (ΛΔ 6)	ΕΛΔ-6-1	Συμμόρφωση με τους όρους των Συμβάσεων
Ανταπόκριση σε Επείγοντα Περιστατικά (ΔΠΔ 7)	ΕΝΠΔ-7-1	Σχέδιο ανταπόκρισης σε επείγον περιστατικό	Θόρυβος (ΛΔ 7)	ΕΛΔ-7-1	Έντυπο καταγραφής τιμών θορύβου
	ΕΝΠΔ-7-2	Αναφορά ανταπόκρισης σε επείγον περιστατικό			
Παρακολούθηση και Μέτρηση (ΔΠΔ 8)	ΕΝΠΔ-8-1	Κατάλογος Περιβαλλοντικών Μετρήσεων			
	ΕΝΠΔ-8-2	Αποτελέσματα Μετρήσεων			
Μη Συμμορφώσεις και Διορθωτικές και Προληπτικές Ενέργειες (ΔΠΔ 9)	ΕΝΠΔ-9-1	Καταγραφή μη συμμορφώσεων, διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών			
Εσωτερικές Επιθεωρήσεις (ΔΠΔ 10)	ΕΝΠΔ-10-1	Ετήσιος Προγραμματισμός Εσωτερικών Επιθεωρήσεων			
	ΕΝΠΔ-10-2	Έκθεση Εσωτερικής Επιθεωρήσης			
	ΕΝΠΔ-10-3	Πρόγραμμα Εσωτερικού Περιβαλλοντικού Ελέγχου			
Περιβαλλοντικό Αρχείο (ΔΠΔ 11)	ΕΝΠΔ-11-1	Θέση των αρχείων			
Ανασκόπηση από τη Διοίκηση (ΔΠΔ 12)	ΕΝΠΔ-12-1	Πρακτικά Ανασκόπησης			

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ

Εικόνα 6: Ηλεκτρονικό μοντέλο για το EMAS

Η εφαρμογή του EMAS από ένα Εθνικό Πάρκο είναι ιδιαίτερα καινοτόμος δράση για τα Ελληνικά δεδομένα και αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στην ανάδειξη του Εθνικού Πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα ως Πάρκου-πρότυπου, το οποίο προωθεί αειφόρες πρακτικές διαχείρισης που θα αποτελέσει παράδειγμα για τον επιτυχή συνδυασμό του τουρισμού με την ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος.

3.5 Επικοινωνία

Ο τομέας της επικοινωνίας είναι καθοριστικός για την αποτελεσματική διάδοση των δράσεων που υλοποιούνται. Σε αυτό το πλαίσιο, εκπονήθηκε ένα σχέδιο διάδοσης του προγράμματος και των αποτελεσμάτων του με στόχο την προώθηση του αειφόρου τουρισμού στην περιοχή. Οι κύριοι άξονες του σχεδίου αυτού ήταν οι παρακάτω:

- Διαδίκτυο
- Μέσα μαζικής ενημέρωσης
- Επαφή με άτομα με αναπηρία (ΑΜΕΑ)
- Εκδηλώσεις καθαρισμού

Στην ιστοσελίδα www.itia.ntua.gr/greenmarathon περιλαμβάνεται μια on-line ξενάγηση των επισκεπτών στο Εθνικό Πάρκο, μέσω ενός διαδραστικού χάρτη όπου ο επισκέπτης μπορεί να επιλέξει ένα σημείο ενδιαφέροντος στο Εθνικό Πάρκο και να δει το τοπίο στο συγκεκριμένο σημείο. Επιπλέον του δίνεται η δυνατότητα να δει τις διαδρομές που προτείνονται στους επισκέπτες, την καταλληλότητα του εδάφους ανάλογα με την εποχή του χρόνου και έτσι να προετοιμάσει κατάλληλα την επίσκεψή του στο Εθνικό Πάρκο. Ο διαδραστικός χάρτης καθώς οι και φωτογραφίες από το Εθνικό Πάρκο που παρουσιάζονται παρακάτω βρίσκονται και στην ιστοσελίδα του προγράμματος www.itia.ntua.gr/greenmarathon.

Εικόνα 7: Διαδραστικός χάρτης από την ιστοσελίδα του προγράμματος

Εικόνες 8, 9, 10: Τοπία από τον υγρότοπο, την παραλία και το δάσος στο Εθνικό Πάρκο, διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του προγράμματος

Στα μέσα μαζικής ενημέρωσης δημοσιεύθηκε μεγάλος αριθμός άρθρων για το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα και το πρόγραμμα GreenMarathon, ενώ συνεντεύξεις δόθηκαν και στην τηλεόραση, σε ενημερωτικές εκπομπές για το περιβάλλον. Η δημοσιότητα του Εθνικού Πάρκου είναι ιδιαίτερα υψηλή και από τους εταίρους του προγράμματος επιδιώχθηκε αυτή να αξιοποιηθεί για την διάδοση των αποτελεσμάτων του και την προσέλκυση επισκεπτών οικολογικού τουρισμού, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Σχετικά με την προσπάθεια προσέλκυσης ατόμων με αναπηρία στο Εθνικό Πάρκο, σε συνεργασία με ομάδες αναπήρων έχει επιδιωχθεί η διαφήμιση του Πάρκου ως προσπελάσιμου σε μεγάλο βαθμό, ενώ καινοτόμο δράση αποτελεί η λειτουργία συστήματος ακουστικής ξενάγησης με ειδική πρόνοια για άτομα με μειωμένη όραση.

Τέλος, μέσω των εκδηλώσεων καθαρισμού, ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου σε συνεργασία με το Δήμο Μαραθώνα επιδίωξε την ευαισθητοποίηση των πολιτών και κατοίκων της περιοχής όσο και των μαθητών για τη σημαντικότητα που έχει για το Μαραθώνα η προστασία του Εθνικού Πάρκου και η προώθηση του ήπιου και αειφόρου τουρισμού στην περιοχή.

